

کۆماری عێراق

وهزارهتی رووشنیری و راگه یانندن

دهزگای رووشنیری و بلاوکردنهوی کوردی

زنجیره ی ژماره (98)

کانیله و

منتدی إقرأ الثقافی

خۆشه و یستی

www.iqra.ahlamontada.com

هه لیه ست

عبدالرزاق بیمار

ئەم كۆتۈپ

لە ئامادە كۆرۈنۈش پىنگە

(مەنەرى ئىبراھىمى)

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

بۇ سەردانى پىنگە:

[/https://www.facebook.com/iqra.ahlamontada](https://www.facebook.com/iqra.ahlamontada)

بۇ سەردانى پىنگە:

<http://iqra.ahlamontada.com>

كانيله و خوشه ويستى

عبد الرزاق بيمار

١٩٨٤

به غذا

کانیلهو خوشه ویستی ههلبهست

کانیله

کانی نییه و کانیله یه
ده لَین گۆزه ی ئیسک سووکی
له زولفی خاو په ناگرتوو
گهرووی ووشکی لَین ته پرده بوو ،

گه پری شایی به ههنگلی زهردو سووری
جه پرکه ی خاتونان له فهرشی گولپهنگی دا
یان دهراوی بهرتهنگی دا
گه رمده بوو ،

به لام نه مِرۆ په رستکاری
په نا و ته نیاو خنجیله یه
کانی نییه و کانیله یه .

x x

لهو هاوینه‌دا که سروشت
 ده‌ستی ده‌فت‌ری بۆ پاییز گرتۆته‌وه ،
 داران وه‌کو بووکی پروتی به‌ر به‌یانی
 له سیبه‌ردا میوه‌ی سه‌رسنگیان ، به‌که‌زی
 شارده‌وته‌وه ،
 ده‌آیی ده‌ریای سووری هه‌تاو
 بن دارو بن به‌رد گه‌راوه
 ناوی شیرینی رووباری خوارده‌وته‌وه .

لهو هاوینه‌دا کانیه
 به‌زه‌رده خه‌نده‌ی نه‌شمیله
 چاوی گه‌شی ژیر سیبه‌ری
 پرچی داری و دارتوو و هه‌نجیری کینویه
 هه‌لده‌هینێ ،
 بۆ خه‌لکه‌کی چاخانه‌کی « کاکه‌حه‌مه »
 فیتنکی نارام ده‌پۆتینێ
 بۆ هه‌واو فیز ،
 بۆ باک له‌ده‌فت‌ری پاییز ،
 بۆ ناگا له‌خه‌می « ناغه‌م »
 که باخچه‌کی به‌ر کانیه‌ی
 باری بۆ راست ناکاته‌وه ، هه‌رگیز هه‌رگیز
 هه‌ی بایره‌ی چاوتیرو به‌هیاو به‌خه‌م : -

به هارانش ۰۰ کیزو کالآن
زهرده خه نهی چه شته نگاوی خنجیله یی
به به نجهی شووشه یی پمه یی
وهک قزی خاو و وهک هه تاو و
وهک گولآو په خشان ده کهن
لویچیکی لسی ده خونه وه
پی و پانی لسی ده شونه وه .

جسی نه زهرگاو
قوناغه پی سی سهیران که رانی نه و بهری
رووبازی به لرفه که وتووی
به ر پی نازی کانیه به .

جسی دیدازی
نه و دوو چاوه پر له خه ونه کتیویله به
وا له ده سته ی کیزو کالآن
له میترگی سووسنو هه لالآن
مه ندیلانه و بنه وشه به و حاجیله به :

گولی هیوای خوښه ویستی له دهست ده نام
 که دی ده مزانی هه تا ده مرمر
 هه ر لیم هه لده خلیسکئی هیوام ؟
 وهك مندالی
 له سهه پشته به رزه ی بی زین هه لده خلیسکام
 که له ره وهی پاش کارواندا
 بۆ ئاودانیان به شیان ده دام •
 له نیو هه موو یه کسماندا
 نه وهی ئیجگار تیی راده مام
 نۆمایئ بوو ، مل ئالایی
 سه ره ولتیز خۆی هه لده ته کاند ،
 مۆره شین و بۆیله و ملوانکه ی زیوینی
 خشله خشله ، شیلان شیلان —
 ساچاغی زیوی ئاو مۆروه شین و شیلان
 به زمی پتیشکیتش کانیه ی نه شمیله ده گرد
 کانیه ش خه نده ی هیمنی
 وهك تریفه ی مانگه شه وان
 له نیو لیوان
 ده توایه وه •••••

مانگه شه وه
تریفه ی زیو
هه لم و هالاوی به هه شتی
دۆل و که ندی کانیه یه ،

بوو کی به هار
پیتلو و قورسی پۆدره ی مانگ و
خه و بینین و
سبه ی پره ترو شیله یه

له و به ری چه م که گولشه نی
نه ستیره ی کشاوو دلی
زا کشاوی بن ته یمان و بن چیله یه :

وا گویم لی یه : کۆپی زیکرو ته هلیله یه
چاوم لی یه : به ری ی من ، روت ، له سه مای
زیکرو سۆز دایه
باله گر یکی سپیه و که وتۆته خول .

— « ئەي فرشتەي قەنەوزى
بەر تريفەي مانگەشەوى
چاۋ بە ۋەنەوزى خۆشەوى !
چۆن دلت ھىنەي دامبىرى
لە باۋەشى كورەي پېرشنىك و پرتەوى
ۋىنى ساردو سېرو تەزى ؟! »

— « رۆلەم ۰۰ ھۆ كۆرپەي دلدارىم
يادگارى من لە زەوى
نە من زانيم ، نە تۆ زانيت ئەنجام چىيە ؟
ھەي داخەكەم ، سەرى مەستت
بە بەردىك كردوۋەو ۋىنت
تۆزاۋىيە !
بىرەۋە ھەست
ئەي (دلدارە - كورپە) كەي مەست ،

— نا نا ۰۰ ھەي گفتولفت مەنگوين
ۋىنم ئالاۋە لە بالاي مەستى بىرگامو
خەۋىينىن .

ده لټيم گهړئ ، با بروانم ، نهوا چاوم
له نيتو ته مومړی ژينا
که وانه ی گړ هه لده واسئ
با له سسر هه وای ته هلیله و
کشوماتی دنیای نه بوون
با له سسر تر په ی به شه رمی
قوله قولی کانبله ی روون
با له ته ختی بی ده نگی ناووسی گه ردوون
ناوازی نیمه ش هه لکشئ ، با نه تاسئ
نهوا چاوم که وانه ی گړ هه لده واسئ .

مهلی پاییز.

کهوا نه مرو به زم به زمی نازیزیه
باغی عومرم پاییزیه !

ده لیتی گه پیتی ، باغی پاییز
هاوینه گچکه لهی سالی بوو به میوان
که سازادهی هیواو فمرو به رچاوتیره
بو کاروانی خه م داگر تووی دلی مهستان
هیوا به که و
هه ر جار ده بیتته نه ستیره .

دهى با گورې هاوین دیسان وەك شه مالى
بوڼى گولان ،
جوانى په پووله سەرچلان
خوینى دلان به جوش بیتی .
دهى با لوى له تهمه نىكى پته ودا
خوى بنوینى ،

هەرچى خوشه ويستی بلی
کهس هیچ نالی .
گوله کهى من ! مه لى . . . پاییز
ده توخوا ناوى مه هیته !
بلی : هاوین ، بلی به هار
دلى « یادگار » مه شکینه ؛
یادگارى روژیک له باغچه ی به هارا
خوم و که مانچه ی بن فیزم
گورانى « به ره و پاییز » م
له به رده م شوخى نازدارا
ده گوت ، ده مویست به گه رمایى
به هارانہى به سته کانم
به فرى دلى خه مى پاییزان لى نیشتمو
بتوینمه وه ،

ووزەى ژىنى ھەمىشە سەوز بژىيىنمەو ،
دە تۆش ۰۰ با گۆرانى بلىين :
گۆرانى بەھارى بەخوپ
گۆرانى ھاوینی بەگوپ .

مەلى پاييز
گولە ! خۆ بەھارم نەدى ،
تير لە كانى چاوه كانما
خۆيان بسميل نە کرد گولى
سوورو سپى .

لە بەھارا بەرۆژوو بووم
ھەر برسى بووم
چى بوو مالا بانگى نەدا ،
روومەتى مانگى شەوپۆييم
تامى نانو ئاوانى بەربانگى نەدا ،
كچى ئاوانم عەورەتى
خەمبارى با دايدە پۆشى
دەسمائىكى جانگى نەدا !؟

x x x

تۆم به هاری
هەر تۆم یاری
که دوو به دووین ، تۆ مؤمیتکی دایساوی
نه ده توانم به سه ر خه رمانه ی گره وه
له نگه ر بگرم
نه ده توانم نارام بگرم .

که دوو به دووین
وا مه زانه من هه ر مه سته ی به ژنو بالام
په نجه تامه زرۆی ووشینه ی قژی خام
مه له وانێ گۆمی جادووریزی چاوم

ئه وا ژبان دلی مه لیتکی گیراوه
به کول ، به تاو ، به سه ر سنکمه وه له ده دا
ترپه ی گه رمی تیکه ل ترپه ی دلم ده کا
من ژبانم به دۆل و لوتکه ی شاخه وه
به درکو گولێ باخه وه
له باوه شی گه رم ناوه .

× ×

من سهرمهستی خوشه‌ویستی ئەم جارەم
من هەمیشە دڵ‌بزیوی بە‌جۆشی ئەو بە‌هەرم
تیشکی چاوی پەریزادە‌ی بە‌یاییت
دە‌موچاوی خواناسی کلیساییت
ووشە‌کانت

خە‌یالە بە‌ وورشە‌کانت
بانگم دە‌کەن لە‌ ناخی
لاویمە‌وه بۆ‌ سەرچاوه‌ بێ‌وانم
ئێ‌مه‌ی لە‌ تارمایی پاییز یاخی یاخی
وە‌ره‌ بچینه‌وه‌ شاخی
هە‌میشە‌ لاو .

بە‌ناو دۆ‌ل و دارو دە‌وه‌نو بە‌ندە‌نا
بە‌ ئاوه‌پۆ‌ی ووشکە‌ رووباری رە‌ته‌نا
هە‌وراز دە‌چین ،
چە‌پکی هە‌تاو
تافگە‌ی شە‌رمە‌نی قۆ‌زی خاو
دە‌نه‌خشیئێ‌تی . .

پشکۆی کولمەى سوور هەلگه‌پراو
نم نم ئارهق هەلده‌قولتینى ،

پىنوپانى له زىخو چهوى ده‌راوانا
به‌رۆك به‌گولى كىويله‌و
ناوچه‌وان به‌باى كاوانا
دل و ده‌روون له‌دولبه‌رى كوردستانا
پاراوده‌كه‌ين ،
بۆ ته‌مه‌نىك هه‌لمه‌ت ده‌به‌ين :

به‌هارىكه‌ وه‌كو تو‌ جوان
دلسۆز ، بده ، نهرمونىيان و خان‌ومان •

لە یاریگادا .

گیتۆه لۆکهی مۆسیقایەك ،
گرمەیهك ، زېرەو ھەرایەك
لە چریی شاری تازەو
كە ھەراچەو دەنگی پۆلۆو گرمە ی چەرخە
زېرە ی ریل و سامی بالەخانە ی تەلخە .
گیتۆه لۆکهی مۆسیقایەك
لە گەرووی مسی چازەو
سەرھەلدەدا ، بە ھاوار و بۆلەبۆلی
گرمە ی ھوروو گۆلەگۆلی
دەرۆیتە شانۆی ناو ھۆلی
یاریگایەك
كە سەیرانی ھەژارانی دەست ئەفسانەو نەبوونییە .

مۆسیقای له ناگر ئالاور
به هاوتای ریژنه‌ی پرشنکی
چرای به خوین سوور هه‌لکه‌پراو
جغزیک رووناك ده‌کاته‌وه ؛
رووناکیه‌ك کام په‌روانه
سه‌رخۆش و شه‌یداو نه‌زانه
گره‌وی لی‌ده‌باته‌وه ؟
تا گیتو بوون هه‌ر خول‌بخوات و
بخواته‌وه !

له نیتوان شه‌رمنی و نازا
به دوو چاری - دوو ئه‌ستیره‌ی
دره‌وشاوه‌ی هه‌وری نه‌رمی
ئه‌و په‌رچه‌مه‌ په‌ریشانه‌ی -
به وینه‌ی دوو هه‌لتوی نازا
که ده‌پوانتی
راست لانه‌ی دل پی‌ ده‌زانتی :

» ۰۰۰ دلی منی یه کهم مزگینیی دلداری
که گولالهی جوانی له ناو لیودا پشکووت
که ساکار بوو وه کو دنیای بهختیاری
وهك ملوانکهی گوله لیمۆی
بییشکیشم ده کرد به دیاری ۰»

جاری به شنهی شه مالی
سه مایه کی شهنگی هیتن ،
به ناو ریشمی ناو دامیتنی به شنه شن -
که وتووی خه یال
باو هشی شه ویکی گهرم پیدادیتنی ،
قومری ی دلم - شوپر کردوو بال -
له جوولهی نازو ناوازا
را ده ژیتنی ۰

به لām نهوا دوگمه ترازا
دهنگو ههرا ههستایه وه ،
هارمی تافگه و زرمهی ده مۆل
قیژهی ریلی بیابانی چۆل
دای له پهردهی ههستی خاودا
رستهی گولیی لیمۆ پسا !!

رسته‌ی نه‌لماس ، تیکه‌ی سهر ده‌وری‌ی زیرین و
باده‌ی پری هه‌زاج‌کاران و چهند ده‌ریاو شانشین و
شه‌وو‌خه‌وو لوتکه‌و چال و ژیر زه‌مین و
سه‌ری نه‌وی‌ی بچ سهرین و
ژین ئالۆزا .
له ناکاوئێ دوگمه ترازا .

دوگمه ترازا
باوه‌شیک ئاوریشم و گولاو
که‌وته به‌ر ریزنه‌ی پلوسکی
رووناکی‌ی ته‌پی به‌ پرووسکی
ره‌نگاوردنه‌کی گه‌رم و به‌تاو ،
قومری دای له شه‌قه‌ی بالی
لوتکه‌ی کیوی سنگی به‌رزی
رای‌رفاند به‌ندی ده‌سمالی .

وہك تہ موہمژ ناوری شمی دەوری لاپالی
ههژا ، لافاو هات پرایمالی
لهشی سپی ، پوژیککی رووت
کاکل کاکل
گول و سکل
زیرو یاقووت
بانگی سهر بهستی دا ، ئیتر
ههرجی هیلکی راسته چه ما
خر بوو پر بوو ..
«بوون» مان ههرجی بنه پره ته باز نه بین و
دینه سه ما -

شه پۆلدانی له شیتکی شیت
له شیتکی مهست ، له شیتکی زیز
له شیتکی سهر بهستی و دیلی
بهزمی بۆ پهروای ستر بیتیز
بانگ ده کا : بهزم ته واو بوو

رێژنەى مۆسیقا بەتاو بوو
بوو بە شەست و بوو بە لافاو
بەلام بەهاری نەهینا
تا گولێکی لە یەخەم دەم !
هەر ئەو گەڕەى دايسابوو
بۆ پشکو بوو ، جەهەندەم بوو
چی نەخایاند ،
رستەى گولێ لیمۆى سووتاند !

من و دیجله

سنگی دیجله‌ی تریفه‌ی مانگک زیوین کردوو
بۆته نارامگای نه‌ستیره‌ی مه‌ست و مان‌دوو
وورده شه‌پۆل به‌دهم باوه دیت و ده‌کشی
تیک‌ده‌به‌ستی ناوریشمی نه‌خشی له‌ نه‌خشی
دیجله‌ی مه‌ندی بریقه‌دار

ده‌سته‌وملی سیبهره‌و تارمایی‌ی که‌نار

له‌شکر ده‌کیشی به‌ره‌و خوار .

دارخورماکان له‌سه‌ر یه‌ک پێ

هه‌لنیشتون و خه‌یالدارن ،

چاوی خه‌لکی چاخانه‌ش دیجله‌و که‌نارن

مانگی ئاسمان ده‌شمۆنه‌وه ،

خه‌می گه‌رمای روژی داخیان

له‌گه‌ل زیق‌و‌باقی رادیۆ ده‌خۆنه‌وه

له‌نیوان مژی دوو‌که‌لآ

ده‌س له‌ نیو قژی نه‌سمه‌ردا

داری هیوای دیل و به‌خت

ده‌وه‌زینن گه‌لآ ۰۰ گه‌لآ ۰

من هر خه یال دهخومه وه دانیشتووم
به لام ده لیتی له زنجیر دام
دیجله نه بی ده پروا ، سه رمه ست ، دل پر نارام
ده پروا تا کو بی نا کا چاو
تا ده رژیته ناسوی زور دوور
به بی زنجیر ، به بی خه یال ، به بی نه انجام
نازداریکه له جوانییا
له ژیر په رده ی ناو ریشمینى مانگه شه ودا
ده خزی ، ده پروات . . زور دلنیا .

به‌سته‌ی وه‌رزیر .

رینگه‌ی کانسی
سیتبه‌ری دار
بشتی چه‌په‌ر
ناسمان و نه‌ستیره‌کانی
پر له دپیری خوشه‌ویستی
یادگاری هه‌رزه‌کاریم
یادی به هاری دلداریم .

منی وه‌رزیر
سویندده‌خۆم به تیشک و زه‌وی و
گول و په‌رپز
به نارقه‌ی ناوچه‌وانی به‌رزو به‌رپز
نه‌گه‌ر کچی زۆرداری دی
دلی له‌سه‌ر منیش بووبی

گونیک بووه له جیتی عاسی
باوکی پاسی ده کرد پاسی
دهمگوت دلم قهت نایناسی

به لام دلم
وهك په پوولهی وه رزی به هاز
سه رگه رمی هه رزه کاری بوو ،
هیزی بازووم کیتلگه و دیراوو په ریزو
خه له و خه زمان و دیاری بوو ،
هیزی بازووم هه موو شت بوو
خۆی سه ره شقی دل داری بوو

بۆیه دلم به هه شتاو بوو
بۆ لای گولی په رۆزین کراو
نه وهی ئیتسک سووکی و جوانی
جلی چیتی یان که تانی
قۆل و بازووی هه لکراوی
خه نینی گه شی شه کراوی

پیی ده دام ده رسی دلداری
 موژدهی ژینی بهختیاری
 که ئیستیکهش له توماری
 ریگهی گانی
 سیبه ری دار
 پشتی چه پهر
 ناسمان و نه ستیره گانی
 ده یخوینمه وه
 یادی وه بیر ده هینمه وه •
 هه رچه ند په نجهی زۆردار نووسی
 بۆ من نه بی چاره نووسی •
 به لام داری بر او خه لفی نابریته وه ،
 له قه پرغهی
 به ردو گل دا ده ردی شه رغهی •
 نم ده وره ده پروا ، به فریکه ده تویتته وه ،
 زه وی شاخان
 به ره نجی شان نه رم ده بن
 به چریکه وه فای یاران
 هیتلانه کان گه رم ده بن •

گولہ باخ

گولہ باخیتک

له پال په رږینې باخیتکی داوین شاخیتک

که پووی له ناوینه ی جوگای

زه نگولا ، نه دی ، نه پروانی

په خشانې ده کرد ناواتی

نالی ، گه شی و چاوه پروانی

بو ده سته خوشک و ده سته برای

نیستا ده بچ چوڼ خنکا بچ

به دوو که لی مالو پیرانی ؟

نه مرو هیلانه که م باغه

لک و بهری گولہ باغه

هر گولہ ی وه ک پشکووی داغه

ده لیتی نه سستیره ی شه و گاران

رژاونه ته میتر غوزاران

شاگه شکه‌ی دره‌وشانه‌ومن
ده‌لئی کۆرسی نه‌وبه‌هارن
خه‌ریک به‌سته گیترا نه‌وه‌ن :
له‌م بۆ ئه‌م ده‌پوات گه‌ری زه‌رد
هاورای تا‌پۆی خه‌نده‌ی بێ‌گه‌رد
— هه‌ی به‌زه‌یی ، هه‌ی گیانی مه‌رد! —
نه‌وانه‌ چین ؟

— مندا‌الانین
بێ‌ به‌شی کۆشی باوانین
به‌ په‌وه هه‌تره‌یان کردوین
بێ‌ دا‌لده‌و بێ‌ میه‌ره‌ بانین
ئیمه‌ گیانین
— به‌لام جارێ

ئیه‌و یان وه‌ک ئیه‌وم دیوه
له‌ شووشه‌ی پێشانگایه‌ کدا
له‌ به‌ر تیشکی زه‌ردو ئالی

چراى نيبۆن ، كهوا شىتىى لى ده بار
جهژنى شادى بۆ مندالآن دهنه خشىتى
مندالى ناو شووشه خانه به روح دىنى •
ديومه ، له به غدا •• پيشانكا
نيبۆن ، پاكى و پوختى و ناگا
منداليك كلاوى سهزى
لباده و شهروالى بهرى •

- نهى ئيمه چين ؟

ئيمه گيانين

گوله باغى پاش دوو كه لى خه م بارانين

مندالانى پيشانكا نين •

كول وکانی .

له ناو دۆلتیكدا
له خوار گوندیكى دواكهوتوو و ههزار
رووباریك دهپوا ، به هاژه و هاوار
دهپوا دهست له مل
ژاله و دهوهنو بهردی زلو دار
رووباری بهفراو
به ئاههنگ ، به دهنگ ، وهك شهتیک ههتاو .

- ته تو زيوارى و لىي تيده به پرى
 ته نكه دوو كه لىك ده بينى سه رى
 راکيشاوه ته سه ر سنگى رووبار ۰۰
 له پشت ده وه نى
 له ده م كانى به ك
 قانگ ده دا قازان
 • نه وا ۰۰ كوله ده كا نافرته تىكى جوان •
 كانى ناوینه ی زیوه ، گولآوه
 وینه ی فریشته و بووکی ده ریایی
 له سه ر نه خشاوه ،
 ده جوو لیتته وه به پیکه نینى
 وینه ی نافرته تى رووت ده درکینى
 له مه یان لىتوى سر وه ی نه م ناوه
 کاتى جامه گه ی تى هه لده هینى
 • ناوینه ی وینه ی له شىك ده شکینى •

كاتى بى دە نىپىت ، دە پۇى ھە نكاوى
ئاوريشمىكى كال
داده كشمى بەسەر شان و سنك و يال
كاتى دە خلىسكى بەردىك لە ژىر پىت
دوو بازووى سې لىك تىدە پەرى
دوو دەستى پىر تاو
توند مەمك دە گرى

دە لىپى گە نجىنەى قە رالە كانه
نابى بەرچاوى نابە كار كەوى
ئەى تۆ چىت دە وئى ؟

تۆى ھەرزە كارى رىبوارى شارى
لە كوى دە زانى

ئەمىرۆزە رۆژى كولو كانىيە ؟
گوايا تۆش (مانى) ى ياخود (رىنوار) ى
كارت نەخشانى و تىنەى جوانىيە !؟

دیوانہ

دہبا بچینہ سہیرانی اور ہوشیار
نازدارینہ ، توو دینتان
بوچا؟ خو من بیانی نیم
بابایہ کم هاوؤنتان
مندالیم لہ کہنار
جوگای دلی رہنگینتان
کوڈہ کہمہوہ دانہی
مرواری پیکہ نینتان
چہند مشتی دہخومہوہ
لہ مہی چارہی شہرینتان
بہ پوولہ مہ بہرامبہر
قلبہ زہی نازی وینتان
دلی خو دہ شومہوہ
بہ زیواوی نہ فینتان
جوانانی گولزاری ناز
ٹیوہ رہنگین نہ مناسن
کہ لہناو تیشکی لویو
گولوی ژینا کاسن
کیتان دیوہ شاعیر بن ،
نیچیریک بن دل ناسن
ئہی جوانہ دل تہرہ کان
ہہقمہ بآین نامناسن

x x x

كه يار سەرچۆپى كېتىش بىلىق
 لى مېرگى (دەرماناۋ) ئى
 پاۋنسى دەلىنگى خامەك
 قوت قوت بىتىن ھەنگاۋى
 زولفى شىرى رەك ئاورىشىم
 تېشىك و ئاورىنگان باۋى
 گەۋە شادى و چاۋوپراۋ
 خول بخوات و ھەر گاۋى
 دللىم فېنك كاتەۋە
 تىپەۋ لىنجەۋ ھەشتاۋى
 برووسكە لى چاۋم دا
 كەۋا بالا لاۋلاۋى
 لى چەمەرى گەردوونا
 ۋا مانك خۇى بۇ دەھاۋى
 چۇن لى شايى بەھارى
 كىژان نايەمە ناۋى
 چۇن دىلانئىت بۇ ئالېم
 ئېستا ھەتسا رۇۋاۋى
 شايسە نىم ، بەزم گېر نىم
 ماسىم لەناۋ شەداۋى
 كىراوم ، خۇشەۋىستىم
 بىنى نەۋ ژيانىم ناۋى
 جوانان بە حۋانى كاسن
 ھەقمە بلىتىم نامناسن !

x x x

كزى بهمار قازى يسه
 كيشه ي دلان دهزانى
 كه لاوان گه پانه وه
 له گزوه ندو سه يرانى
 ده تينم دى يتو ده چى
 له بترايى وه يوانى
 ديلانه كه ي دويتيمان
 له ليتوه وه ده پروانى
 تا گوليسك پيشكوي
 پيكه نينيسك خوى رانى
 تاوازييسك بشنيتته وه
 وهك به چكه ي نساو هيلانى
 نساو گولسى بهمارى
 ده خيه نساو گولدانى
 له په نجه ره ده پروانى
 بؤ ناسؤ ، بؤ ناسمانى
 خؤ مينيس شاهرى توم
 ده له قولينچكىكم دانى !

دیمه نیکی گهلی ره واندز

1 - راوکهو

سا داپتیچه پوزه وانه تا نه ژنو
راستو چهپ که خهریتهو ، دهس ده برنو
مهردی نازا له نیش کردن ناکهوی
سروشتی کورد زۆرانبازی تۆی نهوی
ناوچهوانسی سهخت و رهقی ئەم کیتوه
دارستانی ئەو هه ورازو نشیتوه . .
به تاسهوه بۆ جی پیی تۆ راکشاره
له چوستی تۆ پلنگ سهری سوپماوه !
ئەم (خهلهنده) قوولهو (گهلی) کووپوته نک
ئەو تۆقه لهی داری سهر سهر ئاوی مهنگ
ئەو تافگه بهو دارستانی دلرفیتین
هه موو ئەلئی ، له کردهوهی تۆ ئەدوین !

2 - گەلى .

دوو شاخى بەرز، لىك دابراو . . سەرانسەر
دوو لەشكرى دژو سەخت و بەرامبەر !
ئەپوانىن بۆ يەك لە ئىجگار بەرزەوہ
هەستى رېبوار نەھىننە لەرزەوہ ،
خۆ دەرگامان لى ناگرن ؛ دەرگايە
جوانى و سەوزى بەھەشتىكىان لەدوايە
رووبارى زوون ئەپواتو ھەر ھازەى دى
دۆلى سەوز وەك ئاورىشم نەبرىسكى .

3 - دۆل .

دۆل ، وا بالى گورهى لى راکيشناوه
وهك بالدارى له شويين خوييا راماره
تووکسى سهوزه ، ليرره واره شاپه پى
رووبارتيکه له شو لازى گه وهه رى
نهم بالداره بال سهوزه لى به فراوى
شابالتيكى سيپه ر ، يهكى هه تاوى
له سه رى چين چين هه لئه ستى و په خشانه
پرشنگى خور که بۆن خۆش بووى گولانه
هه لمسى گولاو ، ته مى به فراو ، فيتنگى
شه پۆلى ده نگ ، له نه و په پى ناسكى

4 - دار به پروو.

سیبهری خوښ ، خشلی لاپال ، دار به پروو ،
داری دلسۆز ، کانگهی شه مال ، دار به پروو
نه وهی گردی زووتارهی داپۆشیوه
که تهمه نی ساله و سالی نۆشیوه
تا نه ستوو رو لقو پۆپی بلاو بی
ناوا بۆمان دلسۆزانه وه ستاو بی
چه تری سه زمان ، داره پیره ، دار به پروو
نای که (سیامه ند) پهل له دل نه نه چوو
نه که وته ناو باوهمی نه زمانی تو
هه تا (خه ج) یش خۆی نه کوژی ، په نجه رو
نه ی دار به پروو ، نه زانین میهره بانسی
دل کون ناکه یه ۰۰ تۆدار دۆستی کوردانی

5 - ناڼگه .

تافگه ی به گور ، مه قایتکه ناوازی
به سهر په یژهی مؤسیقادایه نازی
بویه ناتوانی ته لی هست بیدوینن
له چوارچیوهی هه لبه ستا بی نه خشینن .
رهواننن ۱۹۵۸

سى دېمەنى ئەو خوارە .

1 - بەعقووبە

خېتوۋ تىگامى سەۋزى كالىسى دارخورماي قەشەنگە
لە باۋەشيا بەعقووبەيە ۋەك كۆرپەي بىئ دەنگە
گولسى سىچى ، نەۋبەھارى لىمۆ پرتەقال
لە پەرچەمىيا پىشنگ دەدا بە شانەي شەمال
پىچى وردىلەي دەشۋاتەۋە ئاۋى خرىسان
گوۋزەبانەي موزو شىرىن ئەدا بە دۆستان
مىن زەمانە ھەلىگرتووم ۋەكو خرىسان
بىئ دەسەلات داىپرىوم لە داىكى سىروان
لەناۋ گوۋزەۋ ميوەجاتا دوا دلتۇپسى ئاۋ
بىزر ئەبىئ ، ئەچكىئ ، ئەتكىئ بەيكەرى ھەناۋ !
ئەگەر خەلكىش مەي ئەنۆشەن ، گوۋزە نەشكىنەن
ساھەر باشە ، لاۋانەۋەي عومىرم دەنوۋىنەن .

۱۹۶۴-۸-۲۶

2 - دار خورما .

دارخورماکان میوهی شیرین ، میوهی زیرین هلهنگرن
له پووی رۆژا بالای شهنگیان دریزتر نهکن تا نهمرن
تا ناگری رۆژی تواوهی ناو میوهی بر شیله و راو
نهگاتهوه به پرشنگی نهستیرانی پهرشو خواو
له ناو شنهی شهوبای دهشتی دهم رووباری مات و مهنگ
تیکه له دهستی ماندووم به تهمنی تارو تهنگ .

x x x

کوا نهو کهسهی دارخورما بیت ، له رووی رۆژا بووهستی
میوهی ههنگوین لهدهم برسی و مندالانی بیهستی
له ناو دهشتی گهرمهستیرا ، له بهر قرچی گهرماو گهر
دلی کانسی ههنگوین بیت و وهیز نهستی کتوپر !

x x x

نەى دارخورماى بيا بانان ، نەى خاومنى گەنجى زەرد
دنيا بىه كىردو كۆشت ناچىتە ژىر خاك و بەرد

بۆ نەم خەلكەيت ، خەلكىش ھەرچەندە وەك تۆ نىن
زۆر جار زەھەر لە دلسۆزان تىكەلدەگەن بە ھەنگوين

بەلام چاكە با بۆ گىشت بى ۰۰ چاكە بەد ، گەورە و بچورك
تا بە ناشتى و خوشە وىستى زەمىنمان جوان بى وەك بووك

۱۷-۸-۱۹۶۴

3 - عەجاج .

ئەمىرۆ گەردە لوول گەرووی ئاسمانى پر کرد لە گریان .
تۆزۆ خۆل گۆمى بۆشایى شینی بە لیتى مەیان .
نیشكى رۆژ خنکا ، ئاسمانى زەرد کرد وەك رەنگى ئاگر
سیتبەرى قورسى نایە سەر قىزى دارى چلەگر
ئەمىرۆكە (باشوور) تاسا ، وەك مەرى روو و دەمى تیخ
وەك ئیمە دەم و سىپەلكى پر بوو لە خۆل و لە زیخ
ديسان بیابان هیرشى هیناو بە لیمى داغى .
بەسەر ئاواى و باخدا دەرۆینى هیلنجى داخى .
ئەگەر ژبانمان دەبزانى رىكای وا تارو كورته
وا رۆلەكانى گیانان بى نەوت كەوتۆتە پرتە
هاكا پلېتەى سووتاو گرەكەى شینی هەلفىرى
سەرلەنوئى چاوى لەخۆگەیینى قوولى هەلئەبرى
ئەوسا نە زىخ و هەواى تۆزاوى و قورمان هەلئەمى
نەوا كاس ئەبووین ، تا گولتیک بى خەم ، پر بە دل بى .
مەرچەند گەردە لوول گەرووی ئاسمان پر كە لە گریان
چاوى خەمگینمان پر فرمیتسكیش بى ، ئەبىنى ژبان .

۱۹۶۵-۳-۳

ئەي ھونراۋە .

لە كۆيى دەنك دەنكى شىئىرى درەوشەدار ؟
ئەي ئەستىرە و گولدانى پر
گولى رەنگاورەنگى بەھار ؟
لە كۆيى ۰۰ لە كۆيى ؟
لە دوا لوتكەي كام شاخى بەرز
لە مېرگۆلەي كام دەشتى سەوز
كانياۋەكەت دەجرىۋىتى
ئاۋازەي مەست ھەلەقولىنى ؟

جا ئەي كانى زىۋو گولآو
لىۋم لىۋى بىابانە
- بىابانى گەرم و سووتاو -
چۆن دەگەمە زىۋاۋەكەت ، گولآۋەكەت
لىۋم تەر كەم بە فېتىكىي يەك دلۆپە ئاو !

ئەي دەنكە ئەستىرەيى بە كان
ئاخ ۰۰ چۆن ۰۰ كەي خىرتان كەمەو
هۆنراو كەم بەۆنمەو ؟
• تاكو پىيى برازىنمەو گەردنى ئىيان
ھەرچەند ئەمرو
راوہ ستاوم ومك سەرگەردان
بە پەستى و شىتواویمەو
بە هيوای تۆزاویمەو
كە دوینى بوو لە خاشاكي خەمدا گەوزى
• كەوا گىانم لە تاوانا ومك بى لەرزى •

ده پروانمه ناخی دەر وونم
به لکو مایه‌ی ره نجه پوویی و وه پز بوونم
ده بینم له م ناوینه‌یه
به لآم ، به لآم ، ناوینه‌که‌ی ناخی دەر وون
وهک ئه و بیره لیتله وایه
هه‌ر که بیتو مه‌ل کا باین
چی پئی بوو پئی - خاشاک - هه‌موی له ناودایه !

ئه‌ری کوانج کانی و هه‌نوز
که وایه له دوا شاخی به‌رز
له‌سه‌ر میترگ و ده‌شتایی سه‌وز ؟

ئه‌مه دەر وونی من نییه
گوایا ئیره کانگای شیعره
ئه‌م راستییه ، ئای چه‌ند سه‌یره !

ئەي ھۆنراو ،
دەزوي رووني بېرو باوېر
لە تاريکي شەوي ترسدا
لەگەل دەرووندا سەرور
گازتدە کەين ، بە گۆراني
خەماوي و بە بەستەي بەگور .

ئەي ھۆنراوئەي درەوشاوە - مرواڤي بەکان
وہک ئەستېرە و گولئە شەوان
لە کوئین تا گۆتان کەمەوہ
دەنک دەنک بۆ ملوانکەي ملی ژيان
جادووي بتان ھۆنمەوہ ؟

زیز

ئەي خوپەي خەماوی جۆگەلەي کيانم
وہی سەوزی برژانگی پەرژینی چاوانم !

بە نانی دلداری و پیتخۆری خەیاڵات
باشکۆمت بەرنەدا لە گەشتی رۆژەلەت

چەند ئەسپم بێ نال کرد ، چەند قۇناغ تێپەری
بەهەشتی خەیاڵی جیہانت ھەر نەدی

ئێستا کە پیادەي بیابانسی نەھاتیم
چۆن دەبێ بزەي تۆش بچیتە بان قاتیم ؟

چۆن دەبێ زەمانە مێلی هیوا بێ
دیکەزی ئاوریشمی ژيانسی بالآ بێ ؟

چۆن گۈلى ئاگرى بە نەسرین گەشاووت
بۆ يادو بەختى من بېرىسكىت - ئەم چاۋەت - ؟

زەوايە ؟ ئەي باۋەش ھىلانەي كۆرپەي خۆر
ئەو خۆرە لە سنكت دابرنيت وا بە زۆر ؟

نا نەخىر كە مژى شىرى تۆى دېتە دەم
مىش سەر دلى تۆ ھەر دەكەم بە لانەم

تا فرەي نساو دلى سەرچاۋەي پاكىتتيت
وہك پاكي روى مانگك و گولالەو داپكىتتيت

زادىم بىن ، مەستىم بىن ، مەستىم بىن ، نارام بىن
لە شەۋى تارىكدا ترووسكەي ھىوام بىن .

ژنەكەم ، ئەي باۋەش ھىلانەي كۆرپەي خۆر
ئەي دوچار خەيال و فەنتازىاي كەسك و مۆر

سكالآت جريوهى ره نكيڻى كام مهل بيئ
 رووى گرژت گزنگى لوول خواردووى كام كهل بيئ
 كام تهله بنهوشهى باغان بيئ بناشتت
 هه موويان تيشكيڻن له دلما ، وا ناشتت ۰۰
 هه موويان جوانن ، هه موويان شايانن
 هه موويان خوراكي رڻى گه شتى ژيانن
 ژيانتيك له ٽيمه به زوخال كسراوه
 قهفهزه بؤ بيرو بروامان داندراره
 ژيانى شاعيريك سهد نه سڀى بيئ نال كرد
 نه گه ييه قوناغى ژينتيكى خه يال كرد ۰۰
 وه ره وه ، هه دوولا با بازووى لي هه ل كه ين
 ناواتو خه فته و تيكوشان تيكه ل كه ين ۰

-۱۹۷۰-

لاپه رهي بيستوپينچ .

به لاي زئي ژيانم كرده ري
ليتم دا له لافاوي ،
ژيانيش هر بهره و هيوايه هه نكاوي
نه گه رچي ديوي مردن داي كوتاوه ميخسكه ي نه نجام ،
له روي ترسو و ستم وه ستم
له شوينتيكا كه جي گريان بوو - بي كهس
بووم و سه رسام كه وتبووم - گريام
به لام گرياني مندالن
كه تيشكي رڙو له ناو فرميسكيا هه لدئ
له شوينتيكا كه وا ده دم ديت به بن هيوام
له گه له نه ستيره ، بای سه رسه ر ، نيگاي توراو
گري لاويم ده ديت ناسوي
به سووري بو ده نه خشانم :
كه سه ربازيكي ري مان و نه مانم !

دلم كانى به جوشي خوشه ويستى كيتو هردانه
تهماي تير بونه لهو په نجهو دنووكو ليتوو بسكانه
به دم هاوار ده كا بؤ خه لكى ريبواري شه قامى دوور
دلؤبى به سته بيژى قارمانى قاره مانانه
له كاسهى ژير دوارو كه پرو كؤليت دا سهره وپيژه
له چاوى گولشه نا تيشكيكه سه وزو سوور .
نه گهرچى خوشه ويستى تاكه ياريك
پر به پر مشتى
به سه ريا تاوه ووو بوو بيت
هوروژمى ناوى ليمشستى
به لام تا دارو به رديش خوشه ويستن ،
يارو دلدارن .

x x x

به لای کۆلی ئەم سالانه ههڵده گرم
به ره و ناینده ده پروانم
له یادی پەرش و پەپووتم
که زهق ده پروانی چاوده گرم
به لام ئەم یادی ده ورانه
له پشت پەردهی فیکر ده جمن
رهشی و تاریکیی چا و ده سمی
له ناکاو تیک ده دا بیری ره وان و
ههسته که ی رووتم !

به ره و ناینده ده پروانم
له گه ل سه و دا گه زانی خو شه و یستی و
ژینی سه ره به سستی
له ته که یادی عه ره ق ، فرمی سک و گریانم
به ره و ئەو روژه ده پروانم
که پیناویکی ریی مان و نه مانم .

له لانی چاوم هه لهانی
 په پری نووسراوبی - قورئانیش - نه بوو
 پی پی پایی بیناییم ،
 نه بوونی بهرگی ناگر بوو به بهر بالای هه ژارانا
 شوانی پاییزیش پانی به بلویری درۆ ده دواند
 نه فامی و شه پ ملی زۆریان
 له سهر په یژه ی ژیان ده شکاند . .
 به لام ، بهم ده رده وه ، مهردوم
 به کۆلی قورسه وه خیترا
 به ره و مهیدانی تی ده کشا
 « به بی ناگا له زیره ی بولبول و تاوانه وه ی شه ونم »
 که ئیجه لی به وه فیتربوین و ده یزانیین
 له ریگه ی باشترا تیکۆشه رین و بۆیه
 ئینسانین .

۱۹۶۱

له کوشی دایکی مهرگدا .

سه‌ری گیتز کردووم بی‌ری به‌سامی مردنی به‌دغه‌پر
له‌ناو ده‌ستی نه‌خوشیدا گیانم وا ده‌لاوینتی
به‌ده‌نگیک ترس ده‌بارینتی ،

نه‌مان داد ! نه‌ی ژیانی لای پشکووتووی
به‌شه‌ونم ته‌پر

نه‌گه‌ر ره‌حمی به‌تۆ نه‌کری ، نیدی بۆچ (بوون) ده‌نه‌خشیتنی ؟
دل‌ی ساوام له‌کوشی دایکی مهرگت دایه

دل‌م وا تی‌مه‌گن نه‌مرو له‌ناو سنگی زه‌غه‌لمایه .

خەم و ترسو خەوی لاویم
 وولاتیکیان نیشاندا پیم
 بەرەو ئەو شوینە چووم ، بینیم :
 لەسەر پشمتی شەپۆلیک وادەلەنگی
 گیانی میروولە ،
 بەنزمی ئەم شەپۆلە بێ گزەو جوولە
 بەرەو گیتی نەمان هەنگاوی ویلانی
 دەباو دینتی ،
 بە بەرزی چاوی هەلدینتی ،
 لە نیتوان نزم بەزیدا
 گیان دەمرینتی ، دەژینتی -
 شەپۆلی ئاوی مل هوپ هەر
 بەرەو پیتش بوو قەلەمبازی
 لە کاتیگدا سەری گیت کردوی نازی
 ئە بەردیک دا وو میروولە
 بە یەک موو بەردی گرت ، دەرچوو
 لە دەنگی ملشکانی ناوێکەش - گەرچی -
 کەمێ ووپ بوو !

مهلتين - ياران - له سه رجی كه وتووم بیرو
و پینهی پوچ نه پراوینم . .
نه خیر ، من وا له گیتی تازه دانیشتمووم
له سایه ی داری کیوی سه ر
به به فری مه خمه له شوینم .
نه وا دوو کۆتری وهك لۆکه ، ناسۆی شین
به بال دهن ،
به سه ر ده ریاو نه والی دووره وه
هاتون

به ره وه مه لبه ندی من ده فرن
له گه ل به چکه ی گیانمدا گرو گالیانه بۆ یاری
- بلیت تا ده سته مۆی که ن
هه لفری و بیبه ن ۱۹ -
به لام که ی ئیوه شوینم بۆ ده که ن دیاری
له دنیا ی ده رده نازاردا
له وێر سامی شه وان ی مردنی تاردا ؟

بو ئەسپەكەم .

ھاوالەكەى تازە دۆستم
چۆن ئاوا زوو خستت كۆستم
بۆ بەختى رەشم زۆر نەزىاي
تير دەستم بە پشتدا نەيناي
لەگەل سەرنجى چاوما
لەناو كوورەى مەناوما
تیکەل نەبوويت و زوو مردى
نەى ماورپىى وەفاو جوانمەردى .
دوو گوئى قنچ و ناوچەوانى
پانت ، سىپى و رەسەنانى
چارى گەورەى پىر لە برىقت
دەنگى حىلەى وەك مۆزىقت
بەژنو ناوقەدو دەفەى شان
هەى پالەوان و پادشاھان

بشنت ، بهرت ، خوارو سهرت
گشت لهشی وه کو گه وه هرت
له شهوی گه ساسی ژینا
وهك بروسکهی چه رخی مینا
دیست و گریک ده کاته وه
خویم نیشان ده داته وه ،
دهمخاته وه سهر ماته می
گوزه رانی کورتسی و خه می
دهمباته وه روژی ره شسی
توی تیا چو
نه و روژه بوو
روژی به دبه ختی و بی به شی .
چاوی گه شو زیره کانه
ده برییه منو نه و ژانه

وا تې دە گەيت ؟ كە دە پروانى !
بەلام خۆزىيا نەت دەزانى
ئەمە دوارۆژو مەرگتە
ئەمە خۆيناوى جەرگتە
وەك رووبار دەپوا لىتساوى
خۆيناوى سـوور و مەلماوى
بۆچى خۆ دە گوشى و دە كوژى ؟
بۆچ ئارەقى گەرم دەپىژى ؟
بەسەر زەوى بەردەلانىسا
دەگەزى بە قىن ، بى مانا
بە ھەر چوارچە پۆك شىن دە كەى
وا ديارە ، سا توش تې دە گەى
ئاسمان دەبارىنى ئاگر
رووبار شىتتانه و سەرومىر

که فی خوینا و ده چرتینی
بای سه رسه پر قین هلدده ستینی
له سه ر ده شتی سه وزی به زین
له سه ر زورگی به هاری شین
به سه ر دارو به سه ر به ردد
به سه ر چیاو دۆل و هه ردد
نامان !

دیوی مهرگه . .

هـــــــــــــــــاوار !

به دواته وه که وتۆته غار .

x x x

ئه ی شیوه نت ، ئه ی یادی چه سپ
له میتشکما ، ده مپه رست ئه سپ
روژانیک منی ئاری ی کورد
چونکه گیانداران گه وره و وورد
هیچیان وه که ئه سپ جوان نه بوون
له زیره کی له و نه ده چوون

نه دلسۆزی و بهرزی و وفا
نه پهوتی تیرزی و هکو با
کاتی گاو گامیش و بالدار
یاخۆ نه ستیره ی جلوه دار
په ستنی گهلی تر بوو
من نه سپم لا بهر زتر بوو
بوو مهیدانی نازایه تیم
نه سپ بوو پشت و یارمه تیم
نهم سهر دنیا بوو نه و سهری
ده یگه یاندم چه شنی پهری

x x x

هاو پیم ! ههروه کو ده تزانسی
من وام له ژیر باری گرانی
گوزه ران ، خاوهن هوت سهرم
توی زه ویم ، پیشه و ده ستخهرم

تۆيت و خوشكت : جووت و هيمن
گاليسكه م بـو راده كيشن
به چوار ناله ، به نهغمه ي ريك
(تهق و تهقوو ۰۰ دوو دوو ۰۰ يه كيك)
گاليسكه كه دهخنه گهر
ديتسه سهما وهك ورچى نه پ
هر دستم به پشت دا ده ينان
كه يـ كويزيم ، گهرـ قامچيم ليدان؟
نيوهن به خيو كه رى حهوت كه س
هه ي ناسمان و هه ي فرياد ره س
وا تقو خوشكت هر دوو به جووت
بو به ختم راده دن تابووت •

که توّم ون کرد ئیتر هه یروّم
شکا پشتم ، سست بوو نه ژ توّم
ههردوینسی بوو بریقهی نالت
کلکی کلّافی سه یالت
له ناو رووناکی ی ئاسوډا
وهك برووسکه ورشهی ده دا
له سه ده شتی سه وزی به رین
له سه زورگی به هاری شین
به سه وهرددا ، دارو بهرددا
هاری هیلهت له گوی ی کهردا
دهنگی ده دایه وه ، به یان
تا ویل بوونی روژ له کیوان .

دوینتی بوو کیتک بوویت، له وولات
به بوو کیتک نرخت نده هات
«نه ستیره» بوویت «واشه» و «باز» بوویت
«گه و هار» بوویت «رووت» و «ناز» بوویت
هه ی که پر بی گوئی ئەم زه مینه
که ئەم پو به شت نالینه !
له ده ست نازار ده نر کینسی
به پی جهرگی خاک ده ردینسی
ده رده په پیت وه ک بر ووسکه
جا راده کیشیت گالیسکه :
گالیسکه یه ک ناکر اوی
که و ا پتوه ی به ندر اوی ..

راده كه يست و هر چوار پهلت
 پریشكى ناگر به باده كا ،
 كلكى كه مەى سەر كه فەلت
 گەردە لوولیتكه هەل دە كا .
 به ، سەر هەوا دەدپێنى
 تەكان بۆ پێشهوه دێنى
 هەر پێشهوه و دوایی ناگری
 هەر چەند غازده بت و چەند بفرى .
 سەیری لاتەزۆكى چە پست
 كه ناىگاتى گازوقه پست
 تەیری مەرگى لى نىشتوو
 به جنجروك تى به ربوو

وا باوہ شیتیکہ ریخۆن لست
شۆپۆتەوہ وەك گوژمەئى پەت

— مەئى داد! دختۆر ، دختۆر گىانە
چارئى بۆ ئەو بەستە زمانە

— بەلام کوا چار ؟

— مەپرۆ قوربان !

چۆن : دل ، ژنم ، مندالەکان
ئاخ بە چى ژييريان کەمەوہ
چۆن ۰۰ لاشەيان بۆ بەرمەوہ ؟

۱۹۶۰

پاسی لادی.

کونئی رووناکی تیدا دلهرزی
زهوی له بهردهم چاویسا نه بهزی ،

گردی هله تهی ناوه نسد سهوزایی
هیتلی کیتراوی ته پری خورمایی

دیینو خول ده خون ، ده پیچرینه وه
پر به باوه شیان ، جا ده کرینه وه

زاده کشین له بهر چاوی دانیشتوی
دوا به نجره کهی توژو خوژل گرتوی

پاسه کهی دیهات ، پاسی ته کاندار
که ده برئی ریگهی سه زده می به هار

وا شان ده سمی شان ، ران ده گوشه پان
هه وای ته نگ کردوین جگه ره کیشان

هەر چاره و هەر چاو لیت راده مینن
ده لسی ده روونت هه لده سه نگیسن

منیش مهلی چاو به ره لالا ده کم
با هاتو چۆ کاله چهم بۆ نه و چه م :

له ناو چاوانسا ، چاوی نه م که نجه
کانی مه ندیه و جی و ماوه ی ره نجه ،

چاوی نه وی تر سیس و نه ویان زه ق
نه میان بی بروا ، نه وی کاکه په ق

هەر چاو تیک دلی ساکاری تیایه
ته و تاریکی شهوگاری تیایه

سامیان تیدایه

فامیان تیدایه

x x x

کوانی رووناکسی په نجهره که کوا
له درزی ریزی مشکي خه وتووا

له ناغه بانسی و میزه ری شردا
له دوا کلای له نه خش پردا ؟

ده با دهر که وی په نجهره که لیم
چاو هلبفرینم دوورتر له وهی لیم

نای ! وهدی به رین ، های له کینگی سهوز!
روونی چاو تیکه پر هیواو وه نهوز

زه وی باوهمشی گوله جوی زیپه
گیشهی ده ککاهه که خه میله نه ستیره

ده شتی به رین و گولزاری هیوا
دلی جووتیار تیکه جیگیره تکای

شوینی ده ستیکه بالاوو سپی
که دان ده پوینی بو جهرگی زهوی

زیر هه‌ده‌رێژی و چاوه‌نوار ده‌کا
چاوه‌پێی هاتنی نه‌وبه‌مار ده‌کا

ده‌لێسی خه‌یالی خۆشه‌ویستانه
وا ده‌بخوینمه‌وه له‌ ئهم چاوانه !

x x x

باس ده‌پوات و سنک له‌ خاک گیرده‌کا
ئه‌ویش وه‌ک ئیمه‌ هه‌وار بیره‌کا

گه‌یشتین ؟ نه‌خێر . وا هاتن ، هی تر
(خۆو مریشک و گیسک و بوخچه‌ی پر)

هاتن جێگه‌مان فراوان ده‌که‌ن ؟
بۆچی په‌ست ده‌بیت ، بۆچ پاره‌ ناده‌ن ؟

نه‌میان تا (هه‌ولێر) ئیشی ناچاره
ئه‌ویان تامه‌زرۆی دینه‌نیی شاره

نەويان نەخۆش و ئەمیان بانگ كراوه
دەزگای دایەرهی هەر لەبەر چاوه

یان قیڕ ۰۰ گرتن و بردن و تەزین
یان دواخستن و لە قورگ گوشین .

دهی با پروات دهی
های حەللەلاو حەی !

لە دوور را ژنیک هات : دەستە و قەلەو
هاوار دەهینن بو ئەم و بۆ ئەو

خزمینە ، نامان ۰۰ بۆی زاگرن پاس !
(ئەی پتی تەزیوم ، تۆ ئەی کەللەئە کاس !)

جێگە نەساوه ۰۰ بارگەو دەست باری
هەر ئەوه مابوو ببەین بە دیاری !؟

ئای شوینی ژنیک چۆن نابیتەوه ؟
دهی ۰ با بچیتە خانەئە پشتهوه !

x x x

مام نیختیاری تـسازـه سهـرکهـوتـوو
لهـسهـر پیـ خـزـاو وهـك مهـل هـهـلنـشتوو

رووی ووشك و ریـ ریـ سـهـر ناوچهـوانی
چـاوی پـرووشاوهـ و گـزیـ پـامانی

ناکـهـن لهـ زهـوی سـهـوزو بـریقهـدار
که تیایا دهژی ئاواتی جووتیار !

بهـلـی ، نهـم چـاوه پـرووشاوانه
هـهـموو نهـم بیـسته هـهـلقرچاوانهـ

پـشـتی کۆـماوهـ و ناوچهـوانی دپ
پوو و پووالتی ئالـۆـزاوو ووپ

ھەموویان كۆپلەي رەنچو زۆردارىن
مردووی رۆژيكن : رۆژى رەشو شين

رۆژيكن ئاسمان مېھرەبان نابىئ
ھەرۋەكو كەسى تىدا نەمابىئ

ئاسمانىش زەۋىي ووشك و سووتاۋە
چاۋ چاۋەپروانى يەك تىنۆك ئاۋە !

ئەۋ كاتەي باران كېسەي ئاورىشمين
كە دەگرىتەۋە لە گەۋھەر بارىن

ژنو مىندالۋ پىرو نەوجىۋوان
ئالاي سەۋزۋ دەف ، پىرو مەلاكان

بە گەرووی گرىبان تىاخزاۋەۋە
بە چارۋى ھىۋا تىكۋاۋەۋە

دهشت و دهر ده کهن ، به دوعاو هاوار
دههینه . خوارئ هه وری راگوزار

••• هاوار ئاسمان !

هاوار ئاسمان !

هاوار (میکائیل) مهله کی بـاران !

ئه ی پیر ، ئه ی سۆفی به هاناو هاوار
کوانئ به زهیی ؟. هاواره و هاوار !

هاوار له دهست ئهم مه په چئمنه
کهوا خوئدانی پشتملی منه !

که ی من و مه پو مریشک و دیاری
ژنو پیاوانسی پاسی ناچار

دهگهینه ئاوات •• دهگهینه ههولیر ؟
ههولیری شاری قهلات و باژیر

کۆلانه ی تهنگو ووشکی و پیسی شار
ئه مرۆ ئاواته بو دلی ریبوار .

۱۹۵۷

چەند فرمیسکی له گەل پاییز .

هەلکە ئەی باو گەردە لوول
- تۆ هەناسە ی پاییزیت -
پڕکەوێ بۆشایی گەورە و بان و قوول
بێ وە کو چەرخێکی زل
لوول دە پڕشنگی هەتاوی هەلژاوی
کۆکەوێ سامی تەم و هەوری نەماو
تۆ هەناسە ی پاییزیت
پاییزی وەك من بەدار
زەردو لاوازو هەژار !

x x x

سەر کەلی کەژ بگرە ئەی بارەش ، بەزوو
لاکی شەو ناسۆ بە خویناوی سوور دەکا
کاتی ئیواران لە نێو ئاسمانی شین
تا کو روژ بڕژانگی زیڕینی درێژ
لەم خوینە گیر دەکا .

x x

خول بده ، خيترابه لهم سووپانهوه ،
 زامي قولم بۆ چراي گهردووني وون
 جهرگي خاكو خۆل و كيتوو تاوي روون
 پيئكهوه بۆ رازي وون بووي كردگار نه كولانهوه !
 ههنگره بۆ دوور هه ناسه و ناھمان
 سۆزو تاسهي گيان و دل
 ناواتي زل
 بۆ بلند ، ئييجگار بلند ، جيئي مانهوه ،
 من وه كو نهم پاييزه رهنك زهردهمه :
 وا ئه شتوييني قزى زهرده بهو دهمه
 ناوچه واني پاني بي گهرده لۆچ ئه كا
 هه ل ئه كيتشي ئاهي سهرد
 گهرده لوولو با له سنگي چه شني بهرد
 دانه پرووشيني دهرووني گهرموگور
 راي ئه دا بۆ ناسماني ساردوسي

× ×

ههڙ ڪه ٺهي باو گهرده لوول
لوول بده پرشنڪي رڙي ههڙ او
ڪڙڪه وه ههڙي رهشي باران له چاو
بابگريهت گول له گهڙ دلداره کان
ڪٽبه ڪا دل
زووگرڙ رووباره کان !
نهزمه بارانتيڪ به سهر به رزو نهوي
پاڪي زهوي

۱۹۵۶

دل و شیخ و دلداری .

دلّیک هه‌وای عه‌شقر و جوانی
ده‌جۆشیتینی ژئی که‌مانی
(که‌مان و دلّ ، ناوات ، ناوات ، ناوات . . .
جوانی ، مه‌ی ، گۆل)
• جیهانیتکه‌ خه‌وینینی لای ده‌یکا به‌ نیشانی

× ×

مه‌ستی گه‌رمی هه‌ناسه‌که‌ی ،
وورشه‌ و چرپه‌ی کراسه‌که‌ی
سنگی ناوات به‌رزکردوی
خه‌نده‌ی ، ووشه‌ی لیوه‌کانی
دیرو به‌ندی نووسراومه
• نووسراوی ریزگیراومه

× ×

ریزگرتنی نایبنداری
 گری پاکى : دلی سپی یان ساکاری
 بهرخۆله کهی سهر مهزاری
 شیخیتک که کۆی کردوینه وه
 ههستی ناسک ده گاته وه
 خهوی ترس ده بیاته وه :
 « ئه مه شیخه ، شیخی زیندوو
 نا .. نزیکی نایینه وه ! »
 بهلام بی باک له مهزارو له گیانه کهی
 به رهه لستی دهست و بازووی
 دهنگه و هه رای خشل و پۆیله نه زانه کهی
 نه کشامه وه ،
 چۆن گریک بووم ، داگیرسابووم ، نه کوژامه وه .

x x

دل و شیخو دار زه یتوونیک به بهرگ و بار
 دووچاوی پر له مه ترسی کیچی ساکار
 پالی به دارزه یتوون داوه
 وهك نیشانهی پرسیارکردن راوه ستاوه
 دیمه نیکه ئیجگار دلگیر
 ئالۆز ده کا ئاوریشمی بیر :
 - « چۆن تو بروات به پیر نییه
 نهی بۆچی چهند سهردارو میر
 هه موو مردوون
 زه وی گۆپری هه ل نه گرتوون ؟ »

به لام ، دلم که وا جوانی
 ده پهریننی ژئی که مانی

هەر ئارەزوو و دلدارىنى تۆ
دەبخاتەوہ سەر گۆرانى
نەوہى زەوى ھەلى دەگرى
نەوہى لە دل خەلك دا نەمرى :
گولە ، دلە ، بروايە ، نان ،
خۆشەويستى و بەرزى ئىيان ؛
خۆشەويستى بەرگە گرتوى
گۆرپى پىرىتك رزىو ، مردوو
يان ئەفسانەى چوو و بابردوو !
خۆشەويستى چاوەى ئىنى پر لە ئاوات
كەمانى دل ئەم ئاوازە با لى بدات .

۱۹۶۷-۱۹۵۸

سەرچاوه :

رۆژنامه و گۆفاری سالی
بلاو بوونه و بیان

هه‌مه‌یه‌ست

(۱۹۸۰)	هاوکاری	۱ - کانپله
(۱۹۸۱)	نووسه‌ری کورد	۲ - مه‌لتی پاییز
(۱۹۶۹)	تووتن	۳ - دیمه‌نیکی گه‌لی ره‌واندز
(۱۹۶۲)	هیوا	۴ - نه‌ی هۆنراوه
(۱۹۶۲)	ئیسلاحی زراعی	۵ - بۆ نه‌سه‌که‌م
(۱۹۶۵)	تووتن	۶ - پاسی لادی
(۱۹۵۶)	هه‌تاو	۷ - چه‌ند فرمیسیکی له‌گه‌ل‌بایز
(۱۹۵۸)	پیشکه‌وتن	۸ - دل و شیخ و دل‌داری
(۱۹۶۹)	تووتن	۹ - (۲-دارخورما)

چاپ‌کراوه‌گانی نووسهر

- ۱ - بووکی په‌رده (شانۆیی) - ۱۹۶۰
- ۲ - شانۆی کوردستان (شانۆیی هۆنراوه) - ۱۹۶۱
- ۳ - دیوانی وه‌نه‌وشه‌کان (شیعر) - ۱۹۸۱
- ۴ - دل‌داری ی نێمه (شیعر) - ۱۹۸۲
- ۵ - مه‌رانه (شانۆیی) - گۆفاری به‌یان ۱۹۸۲/۷۷

رقم الايداع في المكتبة الوطنية ببغداد
(٩٣٥) لسنة ١٩٨٤

الجمهورية العراقية
وزارة الثقافة والاعلام
دار الثقافة والنشر الكربية
السلسلة رقم (٩٨)

النبعة والحب

شعر

عبدالرزاق بيمار

السعر (٥٠٠) فلساً

دار الحرية للطباعة - بغداد توزيع الدار الوطنية للتوزيع والاعلان

تصميم الغلاف
عبدالقادر علي مردان

